

<i>Sygn. akt</i>	<i>III AUa 549/14</i>
------------------	-----------------------

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 grudnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący:	<i>SSA Mirosław Szwagierczak (spr.)</i>
	Sędziowie:	<i>SSA Ewa Madera SSA Alicja Podczaska</i>
	Protokolant	st.sekr.sądowy Maria Piekielek

po rozpoznaniu w dniu *4 grudnia 2014 r.*

na rozprawie

sprawy z wniosku *K. K.*

przeciwko *Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w J.*

o rentę rodzinną

w przedmiocie skargi wnioskodawczyni o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego

w Rzeszowie z 6 lutego 2013 r. sygn. akt III AUa 1131/12 i

Sądu Okręgowego w Krośnie z 25 września 2012 r. sygn. akt IV U 1346/12

z m i e n i a wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z 6 lutego 2013r. w ten sposób, że u c h y l a wyrok Sądu Okręgowego w Krośnie z 25 września 2012r. i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Krośnie, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania.

Sygn. akt III AUa 549/14

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J. decyzją z 2 sierpnia 2012 r. odmówił wnioskodawczyni K. K. prawa do renty rodzinnej gdyż w dniu śmierci męża nie miała prawa do alimentów z jego strony ustalonych wyrokiem lub ugodą sądową.

Na skutek odwołania K. K. sprawę rozpoznał Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Krośnie, który wyrokiem z dnia 25 września 2012 r. oddalił odwołanie – dzielając stanowisko organu rentowego.

Od tego wyroku K. K. wywiodła apelację, którą Sąd Apelacyjny oddalił wyrokiem z dnia 6 lutego 2013 r.

Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 13 maja 2014 r. (sygn. akt SK 61/13) orzekł, że art. 70 ust. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emerytach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1440, 1717 i 1734) w zakresie, w jakim uprawnienie małżonki rozwiedzionej do uzyskania renty rodzinnej uzależnia od wymogu posiadania w dniu śmierci męża prawa do alimentów z jego strony, ustalonych wyłącznie wyrokiem lub ugodą sądową, jest zgodny z art. 67 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

W dniu 3 lipca 2014 r. K. K. złożyła skargę o wznowienie postępowania zakończonego w/w wyrokami – powołując się na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 13 maja 2014 r.

Skarga opiera się na ustawowej podstawie wznowienia (art. 401¹ kpc) oraz została wniesiona w terminie (art. 407 § 2 kpc).

W doktrynie funkcjonuje podział podstaw wznowienia na przyczyny nieważności (art. 401 kpc), które stanowią bezwzględny powód wznowienia (ich stwierdzenie w każdym przypadku skutkuje uchyleniem zaskarżonego orzeczenia) oraz tzw. podstawy restytucyjne (art. 403 kpc), których istnienie uzasadnia uchylenie orzeczenia tylko w przypadku wystąpienia związku przyczynowego zachodzącego między nimi a treścią rozstrzygnięcia, jak również ta podstawa, jaką jest wydanie wyroku w oparciu o akt normatywny uznany przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 2009 r. – II PZP 6/09), umowę międzynarodową lub ustawę (art. 401¹ kpc).

Istotą postępowania wznowieniowego nie jest rozpoznanie sprawy na nowo, ale wyłącznie w granicach, jakie określa podstawa wznowienia (art. 412 § 1 kpc). Dlatego Sąd orzekający zwrócił uwagę na to jaki wpływ miała powołana w skardze podstawa wznowienia (wyrok Trybunału Konstytucyjnego) na wynik prawomocnie zakończonej sprawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 2009 r. – III UK 5/09).

W tym wypadku podstawę wznowienia stanowi oparcie obu rozstrzygnięć na akcie normatywnym uznanym następnie przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją RP – rozpatrzenie sprawy powoduje więc konieczność uwzględnienia innego stanu prawnego w takim zakresie, w jakim wpływa on na orzeczenie wydane w tym postępowaniu (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2009 r. – III UK 20/09).

Inaczej mówiąc; Sąd orzekający, po ponownym rozpoznaniu sprawy w wyniku wznowienia postępowania, bierze za podstawę rozstrzygnięcia stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy wyznaczonej w postępowaniu ze skargi o wznowienie postępowania (na zasadzie odpowiedniego stosowania art. 316 § 1 kpc – zobacz nadto postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 1994 r. – III CZP 41/94). Oznacza to, że podstawa wznowienia z art. 401¹ kpc może ograniczać ponowne rozpoznanie sprawy jedynie do uwzględnienia zmienionego stanu prawnego (patrz: § 2 art. 412 kpc). Zasadniczy problem powstaje jednak w sytuacji gdy zmieniony stan prawny rodzi potrzebę zebrania nowego materiału dowodowego oraz dokonania na tej podstawie ponownej oceny zasadności roszczenia.

Dotychczasowe ustalenia faktyczne sądów ograniczały się do stwierdzenia: „K. K. nie posiadała w chwili śmierci męża prawa do alimentów z jego strony ustalonego wyrokiem bądź ugodą sądową należy stwierdzić, iż nie spełnia przesłanek do przyznania jej prawa do renty rodzinnej” (v. – uzasadnienie k. 16).

Przyjmowane jest w doktrynie i orzecznictwie, że do uchylenia wyroku i przekazania sprawy na podstawie art. 386 § 4 kpc może dojść tylko wtedy, gdy istnieją procesowe przeciwskazania do wydania wyroku reformatoryjnego, co należy rozpatrywać w aspekcie okoliczności danej sprawy:

- przesłanki ogólne do uzyskania renty rodzinnej dla wdowy określa art. 70 ust. 1 – 4 ustawy o emerytach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych

- wyrugowanie z obrotu prawnego niekonstytucyjnego art. 70 ust. 3 e. i r., w zakresie w jakim uzależniał uprawnienia rozwiedzionej małżonki do renty rodzinnej po mężu od wymogu posiadania prawa do alimentów z jego strony, zobowiązuje Sąd orzekający od ustalenia i rozważenia uprawnień wnioskodawczyni w świetle pozostałych przesłanek ogólnych ustanowionych w art. 70 ustawy emerytalno – rentowej,

- na obecnym etapie postępowania nie ma możliwości wypowiedzania się (w powyższym rozumieniu) przez Sąd II instancji w kwestii zasadności wniosku rentowego, gdyż brak ku temu ustaleń – dla dokonania których należy w całości przeprowadzić postępowanie dowodowe, gdyż sąd pierwszoinstancyjny ograniczył swoje dotychczasowe ustalenie do stwierdzenia, iż brak zobowiązania alimentacyjnego zmarłego męża wobec wdowy, jest wystarczającą przesłanką unicestwiającą roszczenie,

- zaistniała więc sytuacja niewyjaśnienia przez sąd pierwszej instancji okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (albowiem już po wydaniu orzeczenia nastąpiła, w mocy wyroku Trybunału, zmiana okoliczności, która uczyniła nieaktualnym rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Krośnie – co też łączy się z koniecznością ponowienia postępowania dowodowego w całości w kierunku wynikającym ze zmienionego stanu prawnego),

- zasada aktualności obliguje sąd drugiej instancji do uwzględnienia stanu sprawy na dzień zamknięcia rozprawy apelacyjnej.

I dlatego wnioszek apelantki o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu, w ostatecznym rezultacie, okazał się zasadny.

W toku procesu wtórnego należałoby, bacząc na treść wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 13 maja 2014 r., ustalić okoliczności faktyczne i dokonać ich subsumcji – badając spełnienie przesłanek z art. 70 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emerytach i rentach z F.U.S. (tj. Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227 ze zm.) przez wdowę K. K..

Z tych względów na podstawie art. 386 § 4 kpc oraz art. 108 § 2 kpc orzeczono jak w sentencji.